

Työterveyslaitos

Antti Kasvio, TTL
Tulevaisuuden vihreät
ammatit – vaihtoehtoisuu-
desta mainstreamiksi?

Tulevaisuuden tutkimuksen seuran kesäsemi-
naari 20.–21. elokuuta 2009

Evon Metsäopisto, Lammi

Minun ikkunani vihreään työhön

- Johannes Bergerin kutsuminen Tampereella 1980-luvun alussa
 - erinomaisia analyysseja Marxin & Weberin kapitalismiteorioista
 - aikansa johtavia 'vihreän käänteen' ajattelijoita Saksassa
 - työn yhteiskunnan kriisi, vaihtoehtotalous
- Kuva vihreästä työstä
 - talouskasvu ja työelämä kehittyvät pääosin modernisaation yleisiä lakeja noudattaen
 - luonut lokeroita vaihtoehtoisten ratkaisujen etsimiselle työssä ja muussa elämässä
 - ekologisuus keskeinen teema vaihtoehtojen etsimisessä
- Kohti mainstreamia
 - ekologinen modernisaatio 'kolmannen tien' sosioekonomisten strategioiden yhdeksi osaksi (erit. Saksa)
 - yritysten yhteiskuntavastuu, yleistynyt ympäristöaktiivisuus työpaikoilla
 - yksilöistymisen: kaikki etsivät omaa vaihtoehtoaan

Globaalien resurssi- ja ympäristöongelmien syveneminen

- Maailmanlaajuinen 'suuri muutto'
 - ihmisten virta perinteisistä elinkeinoista modernin talouden piiriin & uusien suurten ikäluokkien tulo työikään
 - vauhdittanut maailmantalouden kasvua, suunnannut sen painopisteet uudelleen, kuluttaa luonnonvaroja ja kuormittaa ympäristöä
- Kasvun keskeiset ongelmat
 - resurssien riittävyys, hintojen kasvu ja resursseista käytävän kilpailun synnyttämät konfliktit
 - kasvihuoneilmiön nopea eteneminen ja siihen liittyvät uhat
 - kasvuun liittyvien rakenteellisten epätasapainoisuuksien syveneminen
- Seurauksia työelämän kannalta
 - paljon epävarmuuksia kasvusta ja työllisyystilanteen paranemisesta huolimatta
 - huomio ympäristöklusterin mahdollisuuksiin
 - jännitteitä eri kestävyystavoitteiden välille

Suomi

- 1990-luvun kriisin jälkeinen kasvustrategia
 - panostukset tietoon ja osaamiseen perustuvaan kasvuun
 - telekommunikaatioklusteri veturina
 - paljon huomiota työelämän kehittämiseen
- Erityispiirteitä
 - samat ainekset kasvun perustana myös tällä vuosikymmenellä
 - ensimmäisestä vihreästä ympäristöministeristä huolimatta ekologinen modernisaatio ei ole ollut kovin keskeisellä sijalla
 - kestävän työelämän ajatukset eivät samalla tavalla esillä kuin muissa pohjoismaissa
 - energia- ja ilmastopolitiikkaa perinteisen teollisuuden ehdoilla
 - Nokia nähnyt kehittyvät markkinat eri tavoin kuin suomalainen kehitysyhteistyöpolitiikka

Muuttaako taantuma tilannetta?

- Talouden epätasapainoisuudet purkautuivat 2v siten globaaliksi taantumaksi
 - kasvun momentum vaikuttaa jälleen etenkin Kiinassa ja muissa Aasian talouksissa
 - tilanne jatkuu vaikeana teollisuusmaissa
 - USA:n työllisyystilanne *ei* ole kääntynyt parempaan [kuv](#)
 - Suomi käy syvällä [kuv](#)
 - kasvun moottorien siirtyminen muualle
 - väestön huoltosuhde heikkenee nopeasti
 - strategisen otteen puuttuminen elvytystoimista
- Kriisin systeeminen luonne
 - ei ole tuonut helpotusta resurssi- ja ympäristöongelmiin [ref](#)
 - paljastanut aiemman kasvumallin perusongelmat
 - pohja ollut kestämaton niin ekologisesti kuin sosiaalisestikin
 - yritysten liiketoimintastrategioiden uudistuminen
 - 'the next 4 billion', bottom of the pyramid
 - toimintojen sovittaminen uusiin resurssi- ja ympäristörajoihin

Vihreä työ yhdeksi elvytyksen pääteemoista

- ILO:n ja UNEPin ohjelmaksi pari vuotta sitten
 - Greenpeacelta ja Columbian yliopistolta tilattu raportti [kuv](#)
- Vahva esiinnousu eri maiden viimeaikaisissa elvytyspaketeissa
 - mm. USA, Etelä-Korea
 - UNEPin tilaama raportti vihreästä New Dealista [ref](#)
- Mittakaava alkanut laajentua nopeasti
 - asenteiden nopea muuttuminen esim. Kiinassa ja Intiassa
 - taustalla kasvua vakavasti uhkaavien ympäristöriskien esiinnousu
 - mm. Himalajan jäätiköiden sulaminen, ruoantuotantokapasiteetin ja kysynnän epäsuhdan kasvu
- Julkisen vallan panostukset nousseet satoihin miljardeihin
 - FT:n tuore yhteenveto [ref](#)
 - missä menee Suomi? [ref](#)

Globaalikehityksen pullonkauloista uuteen kasvuun

- Teollisuusmaiden edettävä uuteen vähähiiliseen sivilisaatioon 2050 mennessä
 - kestävä ruoan tuotanto, jakelu & kulutus
 - uusi energiatalous
 - kestävien&ympäristöystävällisten tuotteiden teollinen valmistus uudella materiaali- ja energiatehokkuuden tasolla
 - kestäviin yhdyskuntiin, rakennuksiin ja liikenteeseen
 - uudenlaiset työ-, elin- ja kulutuskäyttäytymisen mallit
 - tavaroiden lisääntyvästä tuotannosta ja kulutuksesta ai-neettomaan kasvuun
- Uusien modernisaatiostrategioiden omaksuminen kehittyvissä talouksissa
 - ympäristömuutokseen sopeutuminen, niukkuuden voittaminen ja eteneminen uudenlaiseen kestävään hyvinvointiin
 - uusien sukupolvien työllistämisestä tulevan väestökehityksen tehokkaaseen hillintään

Onko työelämä vihertymässä?

- Ihmiskunnan kehittyvien tarpeiden tyydyttäminen kestäväällä tavalla edellyttää voimavarojen äärimmäisen tehokasta hyödyntämistä
 - koskee myös inhimillisiä työpanoksia
 - työtä tehdään monin paikoin pitkälle teknologisoituneissa ympäristöissä uudennaisille riskeille altistuen
 - kaukana pienimuotoisen & kivan vihreän puuhastelun mielikuvasta
 - jo voimavarojen uudelleenjärjestäminen inhimillisesti raskas prosessi
 - varsinkin vallitsevien institutionaalisten järjestelyjen puitteissa
- Muutoksen hallinta edellyttää uudenlaisten strategioiden omaksumista
 - erääksi keskeiseksi tavoitteeksi voidaan ottaa eteneminen kohti kestäviä työnteon järjestelmiä
 - kaikilla työllisyysjärjestelmän tasoilla

Kestävä työ

- Kehittyneimmät diskurssit Skandinaviassa (baeredugtig arbeidsliv) & Saksassa (nachhaltige Arbeitsgestaltung)
- Alkuperäinen kestävän kehityksen käsite (Brundtlandin komissio) taustalla
- Kestävyyden edistäminen samanaikaisesti usealla eri ulottuvuudella
 - taloudellinen
 - ihmellinen
 - sosiaalinen
 - ekologinen
- Ajattelua voidaan soveltaa esim. Suomen työurien pidentämisestä koskevaan keskusteluun
 - keskim. 3 vuotta myöhemmin eläkkeelle 2025
 - miten ongelma voisi olla ratkaistavissa? [ref](#)

Meidän aikeistamme

- Suomessa ei vielä tunnistettu murroksen luonnetta
 - eikä sen asettamia vaatimuksia tulevalle kasvu- ja työllisyyskehitykselle
- Tilanne TTL:n piirissä
 - pyritty reagoimaan aktiivisesti kriisiin ja tunnistamaan ajoissa myös pidemmän ajan haasteet
 - laitoksen perusmission puitteissa
 - kestävyys sävyttänee pyrkimyksiä hyvän työelämän edistämiseen uudella strategiakaudella 2011-
- Työ ja yhteiskunta –tiimi [ref](#)
 - tehtävämme tukea talon muuta työskentelyä tuottamalla oikeaa tietoa työelämän yleisestä muutoskehityksestä
 - haluamme lähteä jatkossa tutkimaan kestävästä työelämästä edellytyksiä Suomessa etenkin inhimillisellä ulottuvuudella
 - yhteistyössä eri toimijoiden ja muiden samasta aihepiiristä kiinnostuneiden tutkimuslaitosten kanssa

kiitos!